

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою
університету
від 26.02.2020
(протокол № 5)

СИЛАБУС
освітнього компонента
«Вікова психологія»
2025–2026 навчальний рік

Освітня програма: «Соціальна робота та практична психологія».

Спеціальність: 231 Соціальна робота.

Галузь знань: 23 Соціальна робота.

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Викладач	Цибуляк Наталя Юріївна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/fdsso/structure-fdsso/kaf- psychology/composition-kaf-psychology/tsibulyak/
Контактний тел.	0502096868 (до 18.00)
Е-mail викладача:	nata.tsibulyak@gmail.com
Графік консультацій	щосереди та щочетверга об 14.35

Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Форма навчання	Кількість кредитів / годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Звітність
заочна	4 / 120	6	8	106	залік

Семестр: 4 семестр (II курс, II семестр).

Мова навчання: українська.

Ключові слова: вікова психологія, психологія розвитку, онтогенез, життєвий шлях, психічний розвиток, вікова періодизація, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення, нормативні та ненормативні життєві події, дитинство, підлітковий вік, юність, дорослість, пізня дорослість, старіння, вікова чутливість, соціальна робота, практична психологія.

Мета ОК: сформувані у здобувачів вищої освіти системне й доказово обґрунтоване розуміння закономірностей психічного розвитку людини впродовж життєвого шляху; розвинути здатність аналізувати поведінку, діяльність і життєві ситуації з урахуванням віку, соціального контексту та індивідуальної варіативності; навчити аргументовано пропонувати віковочутливі способи розв'язання психологічних і соціально-психологічних задач у межах професійної компетентності соціального працівника та практичного психолога.

Предмет курсу: закономірності, механізми, чинники, умови та індивідуальні траєкторії психічного розвитку людини від пренатального періоду до пізньої дорослості; особливості поведінки, діяльності, спілкування і переживання нормативних та ненормативних життєвих подій на різних етапах онтогенезу.

Компетентності та програмні результати навчання

Відповідно до матриць освітньо-професійної програми ОК ПП 20 «Вікова психологія» забезпечує формування таких компетентностей і програмних результатів навчання:

ЗК-15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК-21. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК-23. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

ПР-8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПР-25. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР-28. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

Очікувана логіка опанування курсу

- пояснювати базові категорії вікової психології та коректно використовувати їх у професійній комунікації;
- аналізувати психічний розвиток у біопсихосоціальній перспективі, не зводячи індивідуальні відмінності до вікових стереотипів;
- розпізнавати вікові задачі розвитку, ресурси, ризики та можливі точки професійної підтримки;
- враховувати вплив сім'ї, освіти, громади, культури, цифрового середовища, соціальної політики та кризових суспільних обставин на розвиток людини;
- аргументовано пропонувати віковочутливі рішення в межах професійної ролі та визначати ситуації, що потребують перенаправлення до інших фахівців.

Зміст курсу

Заліковий кредит 1. Теоретичні основи психології розвитку

Змістовий модуль 1. Вікова психологія як наука про розвиток упродовж життя

Предмет, завдання і категорії вікової психології. Поняття розвитку, віку, онтогенезу, життєвого шляху, нормативних і ненормативних подій. Біологічні, психологічні та соціокультурні чинники розвитку. Безперервність і стадіальність розвитку, пластичність, індивідуальна варіативність. Професійне значення віковочутливого підходу у соціальній роботі та практичній психології.

Змістовий модуль 2. Теорії, періодизації та методи дослідження психічного розвитку

Класичні та сучасні підходи до пояснення розвитку: психодинамічний, біхевіористичний і соціально-когнітивний, когнітивно-генетичний, культурно-історичний, діяльнісний, гуманістичний, екологічний і життєвошляховий. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення та кризи. Поперечні, лонгітюдні й послідовні дизайни; спостереження, бесіда, аналіз продуктів діяльності, опитування, експеримент. Етичні вимоги, межі інтерпретації та недопущення вікових стереотипів.

Заліковий кредит 2. Дитинство та підлітковий вік

Змістовий модуль 3. Початок життя: пренатальний період, новонародженість, немовлячий і ранній вік

Пренатальний розвиток і чинники середовища. Адаптація новонародженого. Сенсомоторний, емоційний і мовленнєвий розвиток немовляти. Роль взаємодії з дорослим, прихильності та безпечного середовища. Предметна діяльність, становлення автономії, розвиток мовлення і самосвідомості у ранньому віці. Кризи першого і третього років життя. Віковочутлива підтримка дитини та сім'ї.

Змістовий модуль 4. Дошкільний і молодший шкільний вік

Гра як провідна діяльність дошкільного віку. Розвиток уяви, мислення, емоційної регуляції, спілкування, самооцінки та моральних уявлень. Психологічна готовність до школи. Навчальна діяльність у молодшому шкільному віці, довільність, рефлексія, внутрішній план дій, мотивація досягнення. Роль сім'ї, учителя, однолітків та інклюзивного середовища. Профілактика стигматизації та підтримка адаптації.

Змістовий модуль 5. Підлітковий вік

Фізичні, когнітивні, емоційні та соціальні зміни. Почуття дорослості, автономія, самооцінка, ідентичність, належність до групи однолітків. Перебудова взаємин із дорослими. Вплив цифрового середовища та соціальних норм. Ризикові й захисні чинники. Етична, нестигматизувальна і віковочутлива комунікація з підлітками та їхніми близькими.

Заліковий кредит 3. Юність, дорослість і пізня дорослість

Змістовий модуль 6. Юність і перехід до дорослості

Особистісне і професійне самовизначення, формування світогляду, цінностей та життєвих планів. Розвиток рефлексії, відповідальності й суб'єктності. Освітні та професійні переходи, партнерські взаємини, соціальна участь. Варіативність траєкторій дорослішання. Вплив соціально-політичних процесів, вимушеного переміщення, нерівності та невизначеності на життєве планування молоді.

Змістовий модуль 7. Рання і середня дорослість

Задачі розвитку у ранній і середній дорослості. Поєднання професійних, сімейних, батьківських і громадянських ролей. Розвиток Я-концепції, саморегуляції та психологічної зрілості. Нормативні переходи і ненормативні життєві події. Професійне становлення, доглядова праця, баланс ресурсів і навантажень. Критичне осмислення міфів про «нормальний» життєвий сценарій.

Змістовий модуль 8. Пізня дорослість, старіння та інтегративний аналіз життєвих ситуацій

Психологія старіння і пізньої дорослості. Когнітивні, емоційні та соціальні зміни; ресурси, адаптація, активне довголіття. Вихід на пенсію, зміни соціальних ролей, самотність, міжпоколіннєва взаємодія, ейджизм. Віковочутливий аналіз соціальної політики і доступності підтримки. Інтегративний розбір професійних ситуацій: визначення вікових задач, ресурсів, ризиків, етичних меж і доцільних способів підтримки.

Методи навчання

Передбачається поєднання широкого спектра методів навчання, зокрема словесно-ілюстративного, репродуктивного, проблемного викладу, частково-пошукового (евристичного), дослідницького, інтерактивного, практико-орієнтованого методів, а також методів самостійної роботи, індивідуальних консультацій і цифрової підтримки навчання.

Основними формами організації освітнього процесу під час вивчення ОК «Вікова психологія» є лекційні, семінарські, практичні заняття, самостійна та індивідуально-дослідна робота здобувачів вищої освіти. Словесно-ілюстративний метод використовується під час лекцій для подання основних теоретичних положень, понять, закономірностей і моделей психічного розвитку дитини від народження до молодшого шкільного віку. Пояснення навчального матеріалу супроводжується прикладами, схемами, таблицями, аналізом вікових періодизацій, характеристик провідної діяльності, новоутворень, криз психічного розвитку, а також розглядом типових ситуацій дитячого розвитку та поведінки.

Репродуктивний метод застосовується під час семінарських і практичних занять з метою закріплення базових знань, понять, класифікацій, етапів і характеристик психічного розвитку дитини. Здобувачі освіти виконують завдання, що передбачають відтворення та застосування теоретичних положень: визначення вікових особливостей дітей, характеристику провідних видів діяльності, аналіз особливостей розвитку пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер, опис умов психічного розвитку дитини, а також встановлення зв'язків між віком, діяльністю, спілкуванням і новоутвореннями розвитку.

Метод проблемного викладу та частково-пошуковий (евристичний) метод використовуються для розвитку критичного мислення, аналітичних умінь і здатності інтерпретувати психологічні явища дитинства. У процесі роботи здобувачі аналізують проблемні ситуації психічного розвитку, причини труднощів у поведінці, спілкуванні, навчанні чи емоційному стані дитини, обговорюють вікові кризи, індивідуальні відмінності, особливості дітей з різними рівнями розвитку та дітей з особливими освітніми потребами. Такі методи сприяють формуванню вміння бачити психологічний зміст дитячої поведінки та добирати обґрунтовані підходи до її розуміння.

Практико-орієнтований метод передбачає аналіз конкретних психолого-педагогічних ситуацій, характеристику вікових проявів дитини, розгляд прикладів взаємодії з дорослими і ровесниками, інтерпретацію результатів спостереження та обговорення можливих шляхів психолого-педагогічної підтримки. У межах практичних занять можуть використовуватися кейси, мініситуації, фрагменти відеоспостереження, аналіз продуктів діяльності дітей, моделювання ситуацій педагогічної взаємодії та визначення умов безпечного і сприятливого розвитку дитини. Такий підхід сприяє поєднанню

теоретичної підготовки з майбутньою професійною діяльністю вихователя і фахівця психолого-педагогічного супроводу.

Дослідницький метод передбачає виконання здобувачами окремих елементів аналітичної та пошукової роботи. Зокрема, студенти мають змогу працювати з науковими та навчальними джерелами, аналізувати підходи до розуміння психічного розвитку дитини, порівнювати психологічні концепції, характеризувати методи дитячої психології, добирати способи вивчення особливостей розвитку дітей різного віку, а також узагальнювати результати спостереження чи аналізу конкретного випадку. Цей метод особливо важливий для формування здатності працювати з джерелами інформації, самостійно опрацьовувати матеріал і застосовувати психологічні знання у практичних ситуаціях.

Інтерактивні методи навчання використовуються з метою розвитку комунікативних умінь, здатності аргументовано висловлювати власну позицію, аналізувати різні погляди та працювати в обговоренні професійних питань. У межах курсу можуть застосовуватися дискусії, мозкові штурми, аналіз кейсів, робота в малих групах, побудова порівняльних характеристик вікових періодів, обговорення психологічних новоутворень, труднощів розвитку, особливостей спілкування та взаємодії дитини з дорослими і ровесниками.

Самостійна робота здобувачів передбачає опрацювання лекційного матеріалу, вивчення наукових і навчально-методичних джерел, виконання письмових, аналітичних і практичних завдань, підготовку доповідей, характеристик вікових періодів, порівняльних таблиць, аналізу психологічних ситуацій, а також добір рекомендацій щодо психолого-педагогічної підтримки дітей. Така робота сприяє розвитку самостійності, навичок пошуку та опрацювання інформації, професійної рефлексії, самоосвіти та готовності до безперервного фахового зростання.

Індивідуальні та групові консультації забезпечують підтримку здобувачів у процесі опанування складних тем, виконання практичних і аналітичних завдань, уточнення особливостей психологічного змісту окремих вікових етапів, механізмів розвитку пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер дитини. Консультаційна форма роботи дає змогу коригувати логіку аналізу психологічних явищ, уточнювати інтерпретацію дитячої поведінки, узгоджувати підходи до характеристики дітей з особливими освітніми потребами та посилювати зв'язок між теорією і практикою.

У процесі навчання також можуть використовуватися цифрові інструменти для пошуку, систематизації, візуалізації та представлення інформації, підготовки презентацій, схем, порівняльних таблиць і навчальних матеріалів. Інструменти штучного інтелекту можуть застосовуватися як допоміжний засіб для генерації ідей, структурування матеріалу, мовного редагування та узагальнення інформації з обов'язковим критичним опрацюванням результатів і дотриманням принципів академічної доброчесності.

Застосування зазначених методів навчання забезпечує поєднання теоретичної підготовки з аналітичною, практичною та рефлексивною діяльністю, сприяє глибшому осмисленню закономірностей психічного розвитку дитини, формуванню вмінь аналізувати індивідуальні особливості дітей, враховувати умови їхнього психофізичного і соціального благополуччя, дотримуватися безпечних умов життєдіяльності та застосовувати психологічні знання у майбутній професійній діяльності.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

ОК складається з лекційних, семінарських, практичних занять, самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Заохочується активна участь здобувачів освіти в обговоренні навчальних питань, висловлення власної аргументованої позиції, відповідальний підхід до виконання завдань, готовність до професійної рефлексії, аналізу психологічних особливостей дитячого розвитку та дотримання етичних норм у роботі з матеріалами, що стосуються дітей. Обов'язковою умовою є дотримання принципів академічної доброчесності.

Підготовка до семінарських і практичних занять передбачає опрацювання теоретичних питань за темою з використанням рекомендованої літератури, електронних ресурсів та самостійно дібраних джерел. Результати підготовки обговорюються під час занять у форматі дискусій, аналізу психолого-

педагогічних ситуацій, кейсів, мозкових штурмів, порівняння психологічних підходів і характеристик вікових періодів розвитку дитини. У разі пропуску семінарського або практичного заняття його відпрацювання є обов'язковим і здійснюється в очному або дистанційному форматі відповідно до графіка консультацій. Термін відпрацювання — не пізніше ніж через тиждень після проведення заняття, якщо інше не погоджено з викладачем з поважних причин.

Самостійна та індивідуально-дослідна робота виконується у письмовій або електронній формі та подається через платформу Moodle або в інший визначений викладачем спосіб. Такі завдання можуть передбачати аналіз наукових і навчально-методичних джерел, характеристику вікових етапів психічного розвитку дитини, аналіз пізнавальної, емоційно-вольової, мотиваційної та особистісної сфер, підготовку презентацій, порівняльних таблиць, рефлексивних звітів, аналітичних повідомлень, а також розгляд умов психофізичного і соціального благополуччя дітей. Передбачено обговорення виконаних завдань під час семінарських, практичних занять або консультацій. Роботи, виконані не в повному обсязі або оформлені без дотримання встановлених вимог, повертаються на доопрацювання. Повторне подання роботи здійснюється не пізніше ніж через тиждень після отримання зауважень, якщо інше не погоджено з викладачем.

В умовах дистанційного або змішаного навчання лекційні, семінарські та практичні заняття проводяться в онлайн-режимі відповідно до розкладу. Самостійні та індивідуально-дослідні роботи подаються через систему Moodle у визначені терміни. Консультації проводяться згідно з графіком, визначеним викладачем.

Допуск до підсумкового контролю передбачений за умови виконання всіх обов'язкових видів робіт, передбачених програмою курсу, та набрання мінімальної кількості балів за поточну роботу протягом семестру. Підсумковий контроль передбачає перевірку рівня засвоєння основних понять і закономірностей психічного розвитку дитини, розуміння вікових та індивідуальних особливостей дітей, уміння аналізувати особливості розвитку дітей з різними рівнями розвитку і дітей з особливими освітніми потребами, а також здатності застосовувати психологічні знання для забезпечення психофізичного, соціального благополуччя та безпечної життєдіяльності дітей. За результатами систематичної та успішної роботи протягом семестру, а також за згодою здобувача освіти, підсумкова оцінка може бути виставлена на підставі суми балів, набраних протягом семестру, якщо це передбачено робочою програмою освітнього компонента.

Політика використання штучного інтелекту

Інструменти штучного інтелекту (ШІ), зокрема ChatGPT, Claude, Gemini, Grammarly та інші подібні сервіси, можуть використовуватися здобувачами освіти як допоміжний інструмент під час виконання самостійної та індивідуально-дослідної роботи. Допустимими є використання ШІ для генерації ідей, побудови структури тексту, мовного редагування, узагальнення матеріалу, підготовки презентацій, візуального супроводу, добору формулювань, технічної підтримки аналізу інформації або впорядкування методичних матеріалів. Використання ШІ не замінює самостійного мислення, професійної рефлексії, аналізу, інтерпретації та власних висновків здобувача освіти.

Використання ШІ для створення фрагментів тексту, структури роботи, узагальнення матеріалу, редагування, перекладу, візуалізації або аналізу підлягає обов'язковому розкриттю у письмовій, проєктній або презентаційній роботі відповідно до чинних політик університету. Розкриття подається у вигляді декларації наприкінці роботи або перед списком використаних джерел. У декларації доцільно зазначити назву інструменту, версію, дату використання, характер делегованих завдань, рівень людського контролю, а також підтвердження того, що повна відповідальність за зміст роботи покладається на автора. Інструменти ШІ не можуть вважатися авторами або співавторами роботи.

Під час використання інструментів ШІ заборонено вводити персональні дані, чутливу інформацію, конфіденційні відомості, описи реальних випадків, матеріали практик, дані про дітей, батьків, сім'ї або інші відомості, що можуть порушувати етичні норми, права людини чи вимоги щодо захисту інформації. Будь-які результати, отримані за допомогою ШІ, підлягають обов'язковій критичній перевірці здобувачем освіти. Суттєве використання ШІ підлягає обов'язковому розкриттю у

письмовій роботі відповідно до політик БДПУ (Політика БДПУ щодо ШІ в дослідженнях; Рекомендації GAIDeT; Положення про використання ШІ в освітньому процесі). Розкриття подається у вигляді декларації в тексті роботи. Недекларування вважається порушенням академічної доброчесності. Розміщення декларації здійснюється перед «Списком використаних джерел» або наприкінці роботи, якщо список джерел не передбачено.

У декларації стисло зазначаються: (1) інструмент(и), версія(ї) та дати використання; (2) делеговані завдання за таксономією GAIDeT і рівень людського нагляду; (3) підтвердження повної відповідальності автора(ів) за зміст і те, що ШІ не є (співавтором); (4) дотримання етики та безпеки даних (не передавати персональні/чутливі дані; результати ШІ перевіряти критично).

Як згенерувати декларацію (коротка інструкція):

1. Перейдіть до GAIDeT Declaration Generator:

UA <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html>

GB <https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/>

2. Вкажіть ПІБ автора(ів).

3. Оберіть інструмент(и) ГШІ, зазначте версію(ї) та дати використання.

4. Позначте делеговані завдання зі списку таксономії GAIDeT та, за потреби, додайте короткий коментар.

5. Натисніть «Згенерувати» і вставте сформований текст у розділ «Декларація використання генеративного ШІ (GAIDeT)» вашої роботи (або на останній слайд презентації під час захисту).

Приклад тексту декларації. Автори декларують використання генеративного ШІ в процесі дослідження та написання. Згідно з таксономією GAIDeT (2025), такі завдання були делеговані інструментам GAI під повним людським наглядом: [перелік того, що делегувалось ШІ]. Використаний інструмент GAI: [назва програми ШІ, яка використовувалась]. Відповідальність за остаточний варіант рукопису повністю лежить на авторах. Інструменти GAI не вказані як автори та не несуть відповідальності за кінцеві результати. Декларацію подав(ла): [прізвище та ім'я].

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: *технічне* (ноутбук); *програмне* (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, Zoom, репозитарій); *наочність* (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги:

Поточний контроль є обов'язковим заходом контролю здобувачів вищої освіти. Основним його завданням є оцінка рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи, повноти та якості засвоєння здобувачами навчального матеріалу за темами, змістовими модулями навчальної дисципліни та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється викладачами впродовж семестру. Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачам вищої освіти у журнал академічної групи після кожного контрольного заходу.

Поточний контроль може проводитися у формі фіксованих виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, письмового експрес-контролю, перевірки конспектів занять, розв'язання та моделювання професійно зорієнтованих ситуацій, підготовки творчих проєктів, а також у формі тестування.

Нарахування рейтингових балів за формами поточного контролю здійснюється за такими *критеріями оцінювання* як: повнота та логічність знань, володіння понятійним апаратом, вміння аргументувати та робити власні висновки; враховується характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо); глибина знань, їх зв'язок з практикою, інтегрування з суміжними дисциплінами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач, вміння планувати діяльність відповідно до програмових вимог,

добирати ефективні методи та прийоми відповідно до поставлених завдань, творчо підходити до розв'язання професійно зорієнтованих ситуацій.

Розподіл балів, які отримують здобувачів вищої освіти

Поточний контроль та самостійна робота						Середнє арифметичне за поточну роботу	Залік	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				
Тема ...		Тема ...		Тема ...				
T1	T2	T1	T2	T1	T2			
25		25		25				

Шкала нарахування рейтингових балів

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Рейтингове оцінювання курсу аудиторних занять та самостійної роботи:	
1.1	Підготовка фіксованого виступу	1-5 балів
1.2	Участь у обговоренні питань плану аудиторних занять	1-5 балів
1.3	Використання додаткових літературних джерел, анотації статей	1-5 балів
1.4	Підготовка міні-проєкту	1-5 балів
1.5	Підготовка наукового повідомлення	1-5 балів
1.6	Самостійне опрацювання окремих питань	1-5 балів
1.7	Тестування	1-5 балів
1.8	Складання інтелектуальної карти	1-5 балів

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних, індивідуальних робіт тощо.

Нарахування рейтингових балів здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання (не пізніше ніж за тиждень після проведення семінарського заняття), систематизованих для кожного з видів робіт та представлено на електронній навчальній платформі Moodle БДПУ.

Форми і зміст поточного контролю з кожної теми визначаються в навчально-методичному забезпеченні.

Форма **семестрового контролю** є **залік** в обсязі навчального матеріалу, передбаченого її робочою програмою.

Максимальна кількість балів, що нараховується за залік 50 балів.

Критеріями оцінювання є:

Бали	Критерії оцінювання
40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.
15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має

	місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів.
1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

Підсумкова оцінка

За підсумками навчання здобувач вищої освіти може отримати 100 балів. Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

$$m = \frac{3K_1 + 3K_2 + 3K_3 + 3K_4}{n} + 50 = 100$$

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;

n – кількість залікових кредитів;

50 балів – залік.

Загальна кількість балів за ОК обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами, та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час заліку.

Шкала оцінювання

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Базова література

1. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія : навч. посіб. 6-те вид., перероб. і допов. Київ : Академія, 2024. 382, [1] с.
2. Кацавець Р. С. Вікова психологія : навч. посіб. 2-ге вид., допов. Київ : Алерта, 2024. 142 с.
3. Доскач С. С., Костик Л. Б. Загальна та вікова психологія : навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 256 с.
4. Сахно П. І., Теслик Н. М. Вікова психологія : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2024. 190 с.
5. Психологія (модуль 1 «Вікова психологія», модуль 2 «Педагогічна психологія») : навч.-метод. посіб. / уклад.: І. Остополець, О. Прокоф'єва, Л. Кобильнік, О. Скляр, О. Теліков. Запоріжжя : Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2025. 237 с.

Допоміжна література

6. Гога Н. П. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. для студентів, які навчаються за спеціальністю «Соціологія». Харків : Вид-во НУА, 2023. 80 с.
7. Riser D., Spielman R., Biek D. Lifespan Development. Houston, Texas : OpenStax, 2024.
8. Feldman R. S. Development Across the Life Span. 10th ed. Pearson, 2022.
9. Berger K. S. The Developing Person Through the Life Span. 12th ed. Macmillan Learning, 2023.
10. Boyd D., Bee H. Lifespan Development. Global Edition. 9th ed. Pearson, 2025.

Інформаційні ресурси

1. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ: <https://edu.bdpu.org/login/index.php>
2. Бібліотека БДПУ: <https://library.bdpu.org.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. OpenStax Lifespan Development: <https://openstax.org/details/books/lifespan-development>
5. American Psychological Association: <https://www.apa.org/>
6. World Health Organization: <https://www.who.int/>
7. UNICEF Ukraine: <https://www.unicef.org/ukraine/>